

REALITATS I REPTES DESPRÉS DE LA PANDÈMIA

Una anàlisi transversal de l'Enquesta a la joventut
de Catalunya 2022

Albert Julià Cano
Francesc Valls Fonayet
Joan Miquel Verd Pericàs
(coordinadors)

Generalitat de Catalunya
Departament
de Drets Socials

REALITATS I REPTES DESPRÉS DE LA PANDÈMIA

Una anàlisi transversal de l'Enquesta a la joventut
de Catalunya 2022

Albert Julià Cano (coordinador), Francesc Valls Fonayet (coordinador),
Joan Miquel Verd Pericàs (coordinador), Alejandro González Heras,
Joan Rodríguez-Soler i Pau Serracant Melendres

Generalitat de Catalunya
**Departament
de Drets Socials**

JOVENTUT

Aquesta publicació es pot consultar a www.gencat.cat/joventut/observatori

© Generalitat de Catalunya
Departament de Drets Socials
Direcció General de Joventut

Avis legal:

Aquesta obra està subjecta a una llicència Reconeixement-No Comercial-Sense Obres Derivades 3.0 de Creative Commons.

Se'n permet la reproducció, distribució i comunicació pública sempre que se'n citi l'autor o autors i l'editor, i no es faci un ús comercial de l'obra original ni se'n creïn obres derivades. La llicència completa es pot consultar a <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/es/legalcode.ca>

1a edició: desembre de 2023

Disseny i maquetació: Àrea d'innovació i programes estratègics. Unitat d'autoedició i disseny.
Direcció General de Joventut

ÍNDEX

PRESENTACIÓ	5
INTRODUCCIÓ	7
1. TRAJECTÒRIES I TRANSICIONS	11
1.1. Objectius i metodologia	11
1.2. Resultats	12
1.3. Conclusions	20
2. HÀBITS I ESTILS DE VIDA	23
2.1. Objectius i metodologia	23
2.2. Resultats	24
2.3. Conclusions	30
3. DESIGUALTATS SOCIALS	33
3.1. Objectius i metodologia	33
3.2. Resultats	36
3.3. Conclusions	40

Ens trobem en un moment en què es produeixen canvis de manera accelerada i es comença a configurar la societat en què viuran les noves generacions. El procés sobiranista a Catalunya, l'arribada dels primers efectes del canvi climàtic, la consolidació de la curta durada dels cicles econòmics, l'afebliment de les polítiques socials, el reforçament del feminisme i alhora de les desigualtats de gènere, el creixement de l'extrema dreta, les *fake news* i l'omnipresència de les xarxes socials són fenòmens que perfilen el futur i, en aquest sentit, afecten especialment les noves generacions.

En els cinc anys que separen l'Enquesta a la joventut de Catalunya (EJC) de 2017 i la de 2022 s'han visibilitzat nítidament alguns d'aquests processos i, fins i tot, hi ha hagut temps d'afegir-ne alguns d'inesperats i molt rellevants, com ara la pandèmia de la COVID-19 i la invasió russa d'Ucraïna. Si el 2017 ens trobàvem en un nivell de màxima incertesa, especialment en la qüestió política, actualment la tensió en aquest àmbit ha minvat per donar pas a una situació encara més inestable des del punt de vista econòmic, però també emocional, ja que el cúmul de dificultats amb què s'enfronten les noves generacions comença a afectar-ne la salut mental. En aquest sentit, si tradicionalment es deia que la joventut passava de pressa i no tornava mai més, i posteriorment es popularitzava la metàfora de la condemna a l'eterna joventut, avui ens hem de preocupar perquè les noves generacions tinguin una joventut digna d'aquest nom.

És per això que les polítiques públiques adreçades a les persones joves han de tenir un paper clau en la millora de la situació d'aquest col·lectiu. També és cert, que les limitacions pressupostàries dificulten donar una resposta que estigui a l'altura de les seves necessitats.

En aquest sentit, estudis i informes com el que esteu llegint són fonamentals per disposar d'una diagnosi acurada de les dinàmiques que configuren la joventut i afinar així els programes i les actuacions que s'adrecen a les persones joves. L'EJC, considerada com una estadística oficial de la Generalitat de Catalunya des de l'any 2002, arriba avui a la sisena edició. Es tracta d'una operació estadística que ofereix resultats rellevants, fiables i actualitzats sobre la situació i les necessitats d'aquesta part de la població catalana.

El treball de camp de l'EJC s'ha fet durant el 2022 i l'any 2023 s'ha dut a terme aquest informe general, que analitza els seus principals resultats. L'informe l'ha elaborat un seguit d'especialistes en cadascuna de les temàtiques tractades, provinents de diverses universitats catalanes. L'EJC, i també l'informe resultant, té tres característiques destacades: la seva mostra representa adequadament les persones nascudes a l'estranger, especialment nombroses entre el col·lectiu jove, de manera que els resultats són vàlids per al conjunt de la joventut i no només per a la que ha nascut a Catalunya; també és representativa dels àmbits del Pla territorial de Catalunya, per tant, s'obté una mirada territorialitzada sobre la joventut catalana, mirada que s'aprofundirà encara més en altres explotacions de l'EJC; les tres bateries de preguntes retrospectives (sobre el passat de les persones joves) permeten analitzar no només la situació d'un individu, sinó també els processos a través dels quals hi ha arribat.

Més enllà d'aquest informe, cal destacar que l'EJC nodreix de contingut altres projectes: facilita l'actualització del Sistema d'indicadors de l'Observatori Català de la Joventut; permet l'elaboració d'un seguit d'informes territorials sobre la situació de la joventut, que es publicaran aviat, i proporciona dades que es poden utilitzar per fer informes *ad hoc*, tant sobre els serveis de l'Agència Catalana de la Joventut i de la Direcció General de Joventut com sobre aspectes concrets de la vida de les persones joves que no s'han pogut estudiar en aquesta publicació, així com matrius de dades, que estan a disposició de la comunitat investigadora.

En aquesta publicació us presentem una síntesi dels principals resultats de l'informe general de l'EJC. Esperem que aquests resultats siguin útils tant per a la Direcció General de Joventut, especialment en la formulació de les polítiques de joventut, com per al conjunt d'agents que treballen amb i per a les persones joves.

RUT RIBAS I MARTÍ

Directora general de Joventut

INTRODUCCIÓ

Pau Serracant

Un context de creixent complexitat per a les noves generacions

Al 2017, any de la darrera edició de l'Enquesta a la joventut de Catalunya (EJC), la joventut es trobava en una situació d'aparent impàs: el pitjor de la crisi econòmica iniciada el 2008 ja havia quedat enrere i el creixement de l'economia impulsava la millora de la situació de les persones joves. Tot i això, l'atur encara era elevat, la recuperació de l'ocupació es basava en la contractació temporal i la taxa d'emancipació era superior a la dels anys més durs de la crisi. A més, començaven a prendre cos un seguit d'elements que enterbolien l'horitzó de les persones joves: d'una banda, l'escalfament global, fins llavors un concepte difús, començava a transformar-se en una emergència climàtica cada cop més palpable; de l'altra, esdeveniments com els del cas de "la manada" evidenciaven que les desigualtats de gènere encara eren una realitat vigent entre les noves generacions; finalment, cada cop més veus assenyalaven que el repartiment intergeneracional dels recursos (concretat en la despesa social, per exemple) era desigual i que, a la pràctica, s'estava produint un trencament del pacte de solidaritat entre generacions, exemplificat en què infants i joves són el col·lectiu amb una taxa de pobresa més alta en el conjunt de la societat. Moltes persones joves observaven aquesta situació des dels marges, distanciat dels mecanismes tradicionals de participació en unes institucions que no acabaven de respondre als seus interessos.

En definitiva, tot i que la marxa de l'economia invitava a l'optimisme, les possibilitats d'una ruptura generacional, marcada pel trencament de la promesa que les noves generacions assolirien, com a mínim, els nivells de benestar de les precedents, eren ben reals. La concatenació d'esdeveniments que s'ha produït des de 2017 ha configurat un context

encara més complex que llavors. En primer lloc, alguns indicadors laborals havien començat a afeblir-se abans de la crisi de la COVID-19, confirmant la inestabilitat estructural de les economies contemporànies. En segon lloc, les conseqüències de la pandèmia van afectar de manera molt especial les persones joves: la destrucció d'ocupació va ser molt gran entre el col·lectiu, els estudiants van haver de passar a la modalitat en línia i, en general, els indicadors de benestar emocional durant la pandèmia van ser molt pitjors entre les persones joves. En tercer lloc, superada la pandèmia, les conseqüències econòmiques de la guerra a Ucraïna també han afectat especialment, com sempre ocorre amb les crisis, el col·lectiu jove. Finalment, la crisi climàtica ja ha començat a fer-se notar amb força, però la guerra a Europa i l'amenaça de recessió han fet que la inversió en mitigar-la sigui menor que el que reclamen les noves generacions. Totes aquestes tensions i problemàtiques, lògicament, no han afectat d'igual manera totes les persones joves, sinó que sobretot han afectat els individus més vulnerables. En aquest sentit, el període històric al voltant de la pandèmia no ha fet altra cosa que enfortir les desigualtats socials.

Els canvis socials referenciats es van iniciar ja fa dècades, però s'han accelerat en el darrer quinquenni i, com es pot veure, afecten el conjunt d'àmbits que conformen la vida de les persones joves: des de les seves condicions materials d'existència fins la salut física i emocional, passant per les actituds i pràctiques participatives o allò que es fa, o es pot fer, en el temps lliure. En aquest sentit, l'EJC intenta aproximar-se de forma empírica a la concreció d'aquestes qüestions per tal d'oferir una diagnosi el més acurada possible de la situació i dels reptes de la joventut en aquest context d'incertesa.

Continguts

Aquesta publicació exposa alguns dels principals resultats de l'informe general de l'Enquesta a la joventut de Catalunya (EJC) de 2022. L'EJC és una estadística oficial de la Generalitat de Catalunya, de realització quinquennal, que té per objectiu conèixer la situació i les necessitats de la població de 15 a 34 anys que resideix a Catalunya. A continuació, es presenta la fitxa tècnica de l'EJC22:

Àmbit geogràfic: Catalunya.

Univers: població de 15 a 34 anys resident a Catalunya.

Mostra: 3.600 individus (mostra teòrica) / 3.665 (mostra final).

Tipus de mostreig: mostra estratificada per àmbit del pla territorial i per municipis.

Tipus de mostra: nominal (mostreig aleatori simple).

Tipus d'entrevista: segons elecció de la persona entrevistada: telefònica o per internet.

Treball de camp: del 7 de gener al 24 de juliol de 2022.

Error mostral: $\pm 1,63\%$. Tots els errors han estat calculats amb un nivell de confiança del 95% (2 sigmes) i una $p=q=0,5$.

Els resultats de l'EJC s'analitzen en profunditat a l'informe general de l'EJC, publicat en línia dins la col·lecció Estudis de l'Observatori Català de la Joventut. L'informe general s'estructura en tres blocs temàtics:

- Trajectòries i transicions educatives, laborals i familiars/domiciliàries.
- Hàbits i estils de vida (salut, participació, cultura i llengua).
- Desigualtats socials (gènere, origen geogràfic, territori i classe social).

Cada bloc temàtic està format per diferents capítols que analitzen cadascuna de les subtemàtiques que els conformen, i cadascun acaba amb un apartat que examina els resultats del bloc de manera transversal. En aquesta publicació, us oferim una síntesi d'aquestes tres qüestions. Els capítols complets els podeu trobar a l'informe general, al final de cada volum.

1. TRAJECTÒRIES I TRANSICIONS

Joan Miquel Verd Pericàs, Alejandro González Heras i Joan Rodríguez-Soler

1.1. Objectius i metodologia

En aquest apartat s'ofereix una aproximació holística a les transicions i trajectòries analitzades en els capítols 4, 5 i 6 del volum 1 de l'informe general de l'Enquesta a la joventut de Catalunya 2022 (EJC22). Concretament, combina informació sobre la trajectòria educativa, laboral i familiar/domiciliària dels i les joves a Catalunya, a fi d'oferir una visió articulada del que es pot definir, en termes genèrics, com la transició a la vida adulta.

La joventut no és només un concepte que es pot operativitzar fent referència a un col·lectiu situat dins un determinat grup d'edat, sinó que també correspon a una etapa de la vida en què es produeixen diversos esdeveniments que fan que la situació de partida de l'adolescent es vagi modificant a mesura que avança cap a l'edat adulta. L'EJC22 permet, en bona mesura, reconstruir aquests esdeveniments vitals i identificar les característiques socials i els recursos de què disposen les persones joves en la situació de partida i com aquestes característiques socials i aquests recursos marquen el desenvolupament d'aquest procés. L'objectiu esmentat es pot complir empíricament gràcies al fet que l'EJC22 recull tant informació transversal, que permet caracteritzar i classificar la població jove en diferents grups, com informació longitudinal de caràcter retrospectiu, que permet reconstruir les trajectòries educatives i laborals. L'EJC22 també recull informació sobre l'emancipació familiar i domiciliària, tot i que aquesta informació no té un caràcter estrictament longitudinal. D'aquesta manera, les anàlisis desenvolupades ofereixen una visió multidimensional dels processos de transició a la vida adulta de la població jove, amb una perspectiva que identifica les diferents condicions d'existència dins el col·lectiu i té en compte els eixos de desigualtat que marquen aquestes diferències.

Metodològicament, això ha implicat, d'una banda, construir una tipologia teòricament guiada combinant la informació relativa a la situació d'activitat o inactivitat de les persones joves i la relativa a la seva situació familiar i domiciliària. Aquesta tipologia es construeix per a tota la mostra, és a dir, per a totes les persones d'entre 15 i 34 anys. La distribució percentual dels diferents tipus obtinguts es compara amb l'Enquesta a la joventut de Catalunya 2017, de manera que resulta possible comprovar fins a quin punt les característiques de la joventut catalana han romàs estables o han canviat. D'altra banda, s'han treballat les dades relatives a les trajectòries i les transicions de la submostra de persones d'entre 25 i 34 anys amb dos mètodes diferents. El primer mètode és el *multiple channel sequence analysis* (MCSA), que treballa amb les dades de caràcter estrictament seqüencial i ha permès obtenir quatre grups homogenis de trajectòries (que es poden entendre com a tipus empírics) que es creuen amb tot un conjunt de característiques sociodemogràfiques. El segon mètode és el *cluster analysis* (anàlisi de conglomerats), que es fa servir amb l'objectiu de poder incorporar les dades relatives a les diferents situacions de convivència, per les quals no es coneix ni l'ordre dels esdeveniments ni les dates d'inici i final. Amb aquesta tipologia es perd finor en la mirada seqüencial, però a canvi resulta possible desenvolupar una mirada més global que interrelaciona la trajectòria formativa i laboral amb l'emancipació familiar i domiciliària.

A continuació, en primer lloc es presenta la fotografia de la situació (anàlisi transversal) corresponent a l'any 2022 i es fa una petita comparació amb la de l'any 2017. En segon lloc, es mostren els resultats principals de les anàlisis de les transicions i les trajectòries (anàlisi longitudinal). Finalment, s'ofereixen unes breus conclusions que articulen els resultats de les parts precedents.

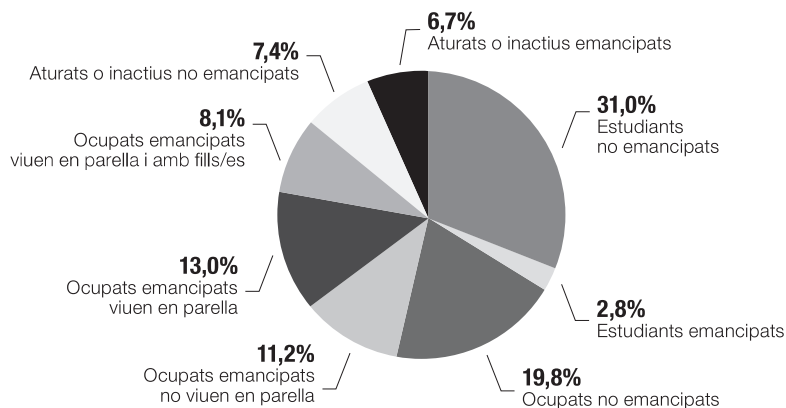
1.2. Resultats

Les diferents situacions de la joventut

El primer resultat relatiu a la joventut catalana (persones d'entre 15 i 34 anys) que mostra l'anàlisi de les dades de l'EJC22 és l'heterogeneïtat pel que fa a situacions d'activitat i d'emancipació. Aquest resultat pot semblar una obvietat, atesa la gran franja d'edats que s'analitza, però

és important començar fent aquesta afirmació per dir, a continuació, que resulta impossible elaborar un retrat robot d'una persona jove a Catalunya; per molt prim que es fili en aquest retrat, s'estarà caient en un reduccionisme distorsionador. Potser l'única dada que pot caracteritzar la joventut catalana és que el 58,3% de les persones joves viuen a casa d'un dels progenitors o de tots dos.

GRÀFIC 1. Principals situacions de transició. Joves de 15 a 34 anys. Catalunya, 2022. Percentatge

Font: Enquesta a la joventut de Catalunya 2022 (Agència Catalana de la Joventut)

La resta dels elements de la fotografia de la joventut que ofereix l'EJC22 ja implica haver d'entrar en la comparació de perfils diferents. En clau de gènere, es comprova que les dones s'emancipen més que els homes, i aquesta diferència és encara més important quan s'analitza el grup de joves emancipats amb criatures. Dins aquest grup, el percentatge d'homes és del 43% i el de dones, del 57%.¹ També són les que dominen amb claredat en el grup de joves aturats o inactius emancipats; aquí les dones són el 72,4% i els homes, el 27,6%. Això fa pensar que els

¹ El detall d'aquestes dades i de les següents es poden consultar al capítol 8 del volum 1 de l'informe general de l'EJC de 2022, publicat dins la col·lecció *Estudis* de la Direcció General de Joventut.

rols tradicionals de gènere quant a la centralitat del treball reproductiu i les seves derivades vers una pitjor situació en el mercat de treball continuen vigents.

Per altra banda, la variable edat, i les seves implicacions en termes de cicle vital, es vincula clarament a les situacions en què es viu en parella i amb criatures en una llar diferent de la dels progenitors (el 74% dels joves d'aquest perfil tenen entre 30 i 34 anys). Per l'altre extrem, tenir una edat entre 15 i 19 anys es vincula clarament al fet d'estar estudiant i residir a la llar dels progenitors (el 67,9% d'aquest perfil té entre 15 i 19 anys).

També resulta reveladora l'associació, potser no tan coneguda, entre el grau d'urbanització del municipi i el tipus d'emancipació familiar. El fet de residir en una zona escassament poblada està associat amb el fet d'estar emancipat amb la parella i tenir criatures (el 13,4% del perfil viu en zones escassament poblades, el percentatge més alt de tots els grups). I el fet d'estar emancipat i viure sol està associat a residir en una zona densament poblada (el 71,4% del perfil viu en aquestes zones urbanes, el percentatge més alt de tots els grups).

Finalment, en termes de reproducció social de la desigualtat, és rellevant comprovar que les persones aturades o inactives (estiguin o no emancipades) són les que tenen un origen social familiar més desfavorit (el 41,5% i el 41,4%, respectivament, tenen aquest origen, quan la mitjana per al conjunt dels joves és del 26,7%).

Si aquesta fotografia es mira des del punt de vista de les condicions de vida, també es detecten diferències rellevants. Estar ocupat i emancipat en parella i sense criatures està associat al fet de tenir ingressos, tant laborals com totals, situats en el quartil més alt de la distribució (s'hi situen el 40,7% del perfil, pel que fa als ingressos laborals, i el 60,7%, pel que fa als ingressos totals, enfront del 25% de la mitjana de la mostra, en els dos casos). Aquest grup també destaca per tenir, més que cap altre, persones amb estudis universitaris (56,5%), un nivell quasi inexistent de risc de pobresa (0,7%) i un nivell molt alt de satisfacció amb la vida (el 62,6% té una satisfacció alta), tot i que en aquest darrer indicador el grup de joves ocupats emancipats que viuen en parella i tenen criatures és el que encara està una mica per sobre en termes de satisfacció (67%,

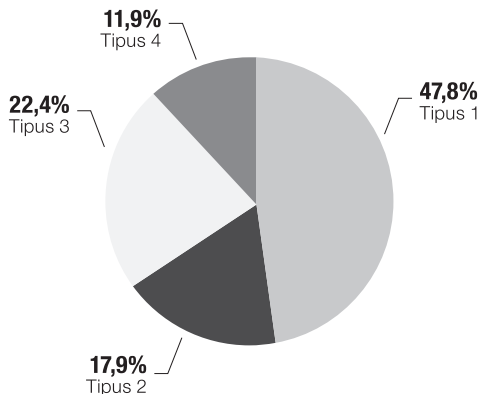
enfrent d'una mitjana de la mostra del 53%). El grup de persones joves aturades o inactives no emancipades és el contrapunt als dos grups acabats d'esmentar: són els que amb un percentatge més alt se situen en el quartil més baix d'ingressos individuals totals (53,1% enfront del 25% del conjunt de la mostra) i els que presenten el percentatge més alt amb una satisfacció baixa amb la vida (9,8% enfront del 3,7% de la mostra). Aquestes associacions corroboren la forta vinculació entre el nivell de satisfacció vital i el nivell d'ingressos. Però l'anàlisi que s'ha dut a terme en el capítol també mostra la relació entre el fet de no estar emancipat i tenir una satisfacció baixa amb la vida. Els tres perfils de no emancipats són els que registren percentatges de satisfacció baixa més alts, que suposa per als estudiants no emancipats el 4,6%, per als ocupats no emancipats el 3,6% i per als aturats o inactius no emancipats el 9,8%.

La comparació de les dades relatives a l'any 2022 amb les relatives a l'any 2017 mostra poques diferències. La més significativa és, possiblement, l'increment en el percentatge dels joves ocupats no emancipats, que el 2017 eren el 16,6% i el 2022 són el 19,8%. Han crescut, per tant, 3,2 punts, la qual cosa pot indicar una lleugera millora relativa de les oportunitats per trobar feina. Però, alhora, el fet que no pugi el percentatge de joves ocupats emancipats mostra una tendència preocupant. Aquesta falta de millora en l'emancipació queda reflectida en les tres categories d'ocupats emancipats, que mostren canvis molt petits: de forma agregada suposaven el 32,9% el 2017 i suposen el 32,2% el 2022.

De la formació a l'ocupació

L'anàlisi conjunta que s'ha desenvolupat amb les trajectòries formativa i laboral (fins als 25 anys) de les persones d'entre 25 i 34 anys també ofereix resultats interessants. Aquesta anàlisi ha permès obtenir quatre tipus diferenciats que es descriuen a continuació.

GRÀFIC 2. Tipologia de trajectòria combinada de formació i ocupació (fins als 25 anys). Joves de 25 a 34 anys. Catalunya, 2022. Percentatge

Font: Enquesta a la joventut de Catalunya 2022 (Agència Catalana de la Joventut)

- **Tipus 1** (47,8% de les persones joves de 25 a 34 anys). Aquest grup es caracteritza per tenir trajectòries educatives llargues, i com a conseqüència, trajectòries laborals curtes (recordem que parlem de trajectòries fins a únicament els 25 anys). La seqüència majoritària en els estudis és aquella que passa de l'ESO al batxillerat i del batxillerat als estudis de grau, amb una presència relativament important dels cicles formatius de grau superior. La trajectòria laboral es caracteritza per la presència de contractes temporals i indefinits, amb poca presència de períodes d'ocupacions precàries. En considerar les característiques sociodemogràfiques d'aquest grup, es comprova que existeixen un conjunt de característiques que el diferencien clarament dels altres tipus obtinguts. Per un costat, hi ha una presència de dones més alta que en el conjunt de la mostra analitzada. Pel que fa a l'origen social i ètnic, és rellevant destacar que el 42,1% dels individus enquadrats dins el grup (front al 29,4% del total de la mostra) provenen d'una família en què la categoria socioprofessional més alta dels progenitors és "ocupacions tècniques i professionals" i en què el 91% són nascuts/des a l'Estat amb els dos progenitors també nascuts a l'Estat, front al 82,3% del conjunt de la mostra. Finalment, pel que fa als ingressos anuals provinents del treball remunerat, un 48,6% de les

persones joves dins aquest grup se situa en el quartil més elevat de la distribució d'ingressos, front a un 30% per al conjunt de la mostra.

- **Tipus 2** (17,9%). En el grup s'hi situen les trajectòries educatives més curtes i les trajectòries laborals més precàries. Aquest sol fet ja indica la relació entre el desenvolupament de trajectòries formatives molt curtes, que porten a nivells formatius que arriben com a molt als cicles formatius de grau mitjà (CFGM) i el desenvolupament de trajectòries laborals marcades per períodes d'ocupacions precàries i contractes temporals: destaca la presència d'ocupacions precàries i també, comparativament, les ocupacions sense contracte. La presència d'homes i dones no mostra grans diferències respecte a la del conjunt de la mostra, tot i que hi ha una lleugera presència més elevada d'homes. Pel que fa a l'origen social familiar aquest grup destaca pel fet que les ocupacions obreres són la categoria ocupacional més freqüent entre els progenitors (49,7% la té com a categoria més alta). Respecte l'origen ètnic, el grup destaca per estar format en un 33,7% per joves nascuts/des fora de l'Estat, comparat amb el 13,5% del conjunt de la mostra. Finalment, pel que fa als ingressos anuals provinents del treball remunerat, les persones d'aquest grup se situen en els dos quartils més baixos de la remuneració (23,9% i 32,2%, respectivament) amb uns percentatges en aquests quartils que són més alts que els corresponents al conjunt de la mostra.
- **Tipus 3** (22,4%). En el grup s'hi situen trajectòries educatives d'una durada intermèdia i trajectòries laborals que se situen també a mig camí entre les del Tipus 1 (iniciades més tard) i les dels Tipus 2 i 4 (iniciades abans). Pel que fa als esdeveniments educatius, aquest grup es caracteritza pel pes de la formació professional, tant de grau mitjà com de grau superior, especialment aquesta última, en el conjunt de la trajectòria. Pel que fa a la trajectòria laboral, presenta amb proporcions similars esdeveniments d'ocupacions precàries, de contractació temporal i de contractació indefinida. El percentatge d'homes i dones dins aquest grup (57,7 i 42,3% respectivament) no és especialment diferent de la distribució d'aquesta variable en el total de la mostra. Si s'observa l'origen social familiar, s'observa que la distribució dels valors de les variables categoria socioprofessional més alta dels progenitors i lloc de naixement de la persona jove i progenitors és molt similar a la del conjunt de la mostra, situació que únicament es dona en aquest

grup. Aquesta particularitat mostra que en aquest tipus de trajectòria convergeixen joves de diferents orígens socials. També la variable sobre els ingressos anuals provinents del treball remunerat situa a aquest grup en una posició intermèdia pel que fa al conjunt de la mostra.

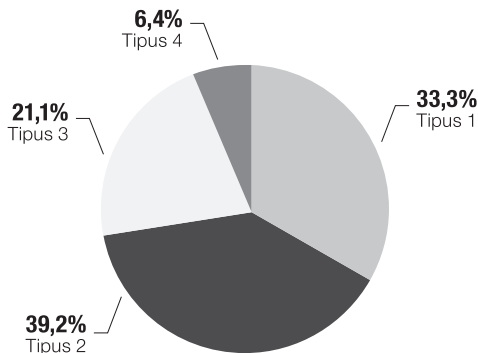
- **Tipus 4** (11,9%). El grup es caracteritza per tenir trajectòries educatives curtes, força similars a les del Tipus 2, amb una mica més de presència dels cicles formatius de grau mitjà i de cicles formatius de grau superior. En canvi, la trajectòria laboral d'aquest grup és totalment diferent de l'experimentada per les persones del Tipus 2, atès que el tipus d'esdeveniment que caracteritza la seva trajectòria laboral és el contracte indefinit. El percentatge d'homes és superior al del valor mitjà de la mostra (64,9% front al 54,2%) i, pel contrari, el percentatge de dones dins aquest tipus és inferior al de la mostra (35,1% front al 45,8%). Aquets joves tenen una presència més elevada que la mitjana del conjunt de la mostra en els dos quartils més baixos de la distribució d'ingressos (15,1% i 37,4%, respectivament). La comparació del Tipus 4 amb el Tipus 2 mostra que formacions molt similars poden desembocar en trajectòries laborals molt diferents. El que diferencia al Tipus 4 del Tipus 2 és fonamentalment el sexe (més homes en el Tipus 4 que en el Tipus 2) i l'origen ètnic (composició similar a la mitjana de la mostra en el Tipus 4 front a haver nascut fora de l'Estat en el Tipus 2). Aquestes diferències en les categories esmentades podrien explicar les diferències en la trajectòria laboral dels Tipus 2 i 4.

Possiblement el resultat més rellevant de l'anàlisi és la constatació de la pervivència de les connexions existents entre origen social, trajectòria formativa i trajectòria laboral; una relació modulada, però, per variables que van més enllà de l'origen social.

Formació, ocupació i emancipació

Quan a aquesta informació longitudinal sobre la trajectòria formativa i laboral s'hi afegeix la informació sobre les característiques de les transicions familiar i domiciliària, s'obté una imatge del tot completa sobre el procés de transició a la vida adulta de la qual es parlava anteriorment. Els grups obtinguts en articular aquests tres tipus d'informacions es descriuen a continuació.

GRÀFIC 3. Tipologia de trajectòria combinada de formació, ocupació i emancipació. Joves de 25 a 34 anys. Catalunya, 2022. Percentatge

Font: Enquesta a la joventut de Catalunya 2022 (Agència Catalana de la Joventut)

- **Tipus 1** (33,3%). Aquí hi queden englobades les persones joves d'entre 25 i 34 anys que viuen amb els progenitors i que sempre hi han viscut, i que tenen un itinerari educatiu mixt, la qual cosa vol dir que moltes d'aquestes persones han seguit estudis universitaris, però també que una part ha seguit un cicle formatiu de grau superior. Són persones que no es poden identificar amb una trajectòria laboral específica i que, en tot cas, la trajectòria laboral que hi té més presència és la professional. Totes aquestes característiques fan pensar en joves que no han marxat de casa per fer els seus estudis i que han tingut una inserció laboral relativament bona.
- **Tipus 2** (39,2%). Agrupa a persones amb itineraris formatius curts, trajectòries laborals precàries o lineals obreres i que es caracteritzen per haver anat a viure amb la parella, després d'haver viscut només amb els progenitors o amb els progenitors o sogres i amb la parella alhora. La informació sobre els esdeveniments vinculats a la seva trajectòria residencial fa pensar en transicions d'emancipació familiar precàries, pel fet d'haver hagut de compartir la llar amb la parella i amb els progenitors o sogres, però amb molt poca varietat de situacions en la trajectòria. La precarietat de les transicions familiars es pot vincular perfectament amb les trajectòries laborals precàries que

també caracteritzen aquest Tipus 2. En aquest Tipus 2, les situacions en què es viu sol/a o en una residència d'estudiants o en un pis compartit són inexistents.

- **Tipus 3** (21,1%). S'hi situen les persones amb una trajectòria educativa més llarga. Pel que fa als diferents tipus de trajectòria laboral, en aquest grup no n'hi ha cap de sobrerrepresentat. En canvi, sí que és un grup molt marcat pel tipus i variabilitat d'esdeveniments en la trajectòria d'emancipació familiar: s'hi situen les trajectòries amb més variabilitat. En aquest sentit, la complexitat de la trajectòria d'emancipació familiar que s'observa en aquest grup sembla estar vinculada a certs tipus d'itinerari educatiu (per exemple, haver cursat estudis superiors en un lloc diferent al del de la residència familiar) o a altres esdeveniments vitals, com el fet d'anar a conviure amb la parella.
- **Tipus 4** (6,4%). És un tipus que s'assembla molt al Tipus 3, tant en els itineraris formatius com en les trajectòries laborals que el caracteritzen, però en canvi s'hi allunya pel que fa a les característiques de la trajectòria familiar. En aquest sentit, les persones que han tornat a viure amb els seus progenitors hi tenen un pes molt rellevant; i les que han viscut amb els pares i sol/a, en una residència d'estudiants o en un pis compartit també dominen clarament. En comparació amb el Tipus 3, hi trobem persones més joves, fet que pot explicar una menor varietat (respecte el Tipus 3) en les trajectòries d'emancipació i el fet que no s'hagi donat la convivència amb la parella.

Tal com ocorre en l'anterior tipologia, en l'anàlisi combinada de la trajectòria educativa, laboral i domiciliària també s'observa clarament el pes de les desigualtats socials.

1.3. Conclusions

En les dues subseccions precedents les dades de l'EJC22 palesen de manera reiterada el pes que certes característiques sociodemogràfiques i d'origen social tenen sobre la situació i els processos d'emancipació de la població jove catalana. Les revisem a continuació de forma resumida. Les persones amb un origen familiar d'ocupacions obreres s'emancipen més d'hora que les que tenen un origen social més benestant, en bona

mesura perquè moltes d'aquestes persones presenten una trajectòria formativa més curta que la resta de joves. Aquesta emancipació comparativament precoç no implica necessàriament una emancipació familiar i domiciliària precària, ja que finalment això depèn principalment del tipus d'inserció laboral i dels ingressos disponibles. Si aquesta inserció és estable i proporciona ingressos suficients, la trajectòria familiar i domiciliària és relativament senzilla: es passa, bàsicament, de la convivència amb els progenitors a la convivència amb la parella. Si la inserció no és estable o no proporciona prou ingressos, es pot haver passat per la situació de conviure alhora amb els progenitors i la parella i també pot haver provocat el retorn a la llar familiar després d'un període d'emancipació. Les persones amb un origen familiar més benestant mostren trajectòries formatives més llargues, i la seva emancipació és més tardana. A més, presenten més variabilitat en les trajectòries familiars i domiciliàries, en què es combinen de forma variable situacions com haver viscut en una residència d'estudiants o un pis compartit, haver viscut sol/a i haver viscut en parella. Però les diferents formes de transició familiar i domiciliària no es poden vincular només a la llargada de la trajectòria educativa i a l'origen social. En aquestes trajectòries d'emancipació familiar també hi tenen un paper molt important les característiques específiques de la trajectòria laboral, que alhora no s'explica només pel nivell d'estudis, sinó també per altres característiques individuals, com l'origen ètnic o el gènere: ser dona i haver nascut fora de l'Estat s'associa a trajectòries laborals més precàries o directament a l'atur i la inactivitat.

De forma transversal als elements descrits, l'edat continua sent un element que pauta en bona mesura les trajectòries de la població jove: com més baixa sigui l'edat, més sovint s'està convivint amb els progenitors. Aquesta importància de l'edat es podria vincular directament a l'efecte estructurador dels estudis i, en general, del cicle vital, però cal no oblidar que entre els i les joves en situació d'ocupació tenir més edat s'associa, en algunes trajectòries laborals, a tenir més estabilitat contractual i, consegüentment, a disposar d'uns ingressos amb un mínim de seguretat. En aquest sentit, es pot parlar d'una relativa diversificació i desestandardització dels processos de transició a la vida adulta, vinculada als efectes de les variables clàssiques d'estructuració social, com ara el gènere, l'origen ètnic, el nivell d'estudis i l'origen social familiar, i que, per tant, cal entendre a conseqüència de les desigualtats existents en el si de la població jove. Però, per altra banda, es pot afirmar que aquesta

varietat de trajectòries identificades es produeix dins una “matriu” molt
pautada per l'edat, que té conseqüències en els diferents nivells que
s'acaben d'indicar.